

42. GENEL KURUL AÇILIŞ KONUŞMASI

Küreselleşme, içinde yaşadığımız döneme damgasını vuran kapitalizmin çokuluslu şirketler aracılığıyla dünya boyutunda kurduğu ekonomik egemenliğin son aşamasıdır. Gelişmiş ülkeler; mal, hizmet ve sermayeyi diğer ülkeler arasında olağanüstü bir hızla dolaştırarak, gelişmekte olan ülkelerin ekonomisini, sanayisini ve çalışanlarını büyük çapta etkilemekte, politik ve toplumsal dengeleri bozarak, gelir dağılımını kötüleştirmektedir. Spekülatif sermayenin; büyük boyutlara ulaşarak üretime yönelik verimli sermaye yatırımlarını engellediği, işsizliği artırdığı, neden olduğu ekonomik krizlerin yıkıcı etkileri ile yoksulluğu artırdığı da bir gerçektir. Küreselleşme aynı zamanda tekellerin aşırı kara dayanan birikimi için savaş, gerginlik, kaynak ve değerlerin yağmalanması demektir. Dünyada askeri masraflar için yılda 1 trilyon dolardan fazla para harcanmaktadır. Bunun 300 milyar dolarıyla az gelişmiş ülkelerin temel sağlık, eğitim, konut sorunları çözülebilmektedir. Avrupa'da sigara için 30 milyar, dondurma için 11 milyar dolar harcanmaktadır. Dünyada yaşayan insanların yarısı günde 2 dolardan az parayla geçinmektedir. Her gün 30 bine yakın insan açlıktan ölmektedir. Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası güçler aracılığıyla egemen kılınmaya çalışılan politikalar; yoksulluğa, eşitsizliklere, savaşlara, soykırımlara ve küresel felaketlere yol açmaktadır. Bu süreçte zengin ülkeler daha zenginleşmekte, yoksul ülkeler daha da yoksullaşmaktadır. Eşitsizlik ve yoksulluk, ülkelerin ekonomik ve siyasi bağımlılıklarına yol açmaktadır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) İnsani Gelişme Endeksi'ne (İGE) göre, Türkiye'nin eğitim ve sağlık hizmet alanlarında ciddi eksikleri bulunmaktadır. Türkiye, refah sıralamasında İGE'ye göre 182 ülke arasında 79'uncu sırada yer almaktadır. Yoksulluğun günde 1.25 dolar ile ölçülmesine çok yönlü bir alternatif sunan İnsani Yoksulluk Endeksi'nde ise (HPI) Türkiye, 135 ülkeden 40'ıncı olarak sıralansa da, kadınların ekonomik ve siyasi hayata aktif katılımını ölçen Cinsiyet Güçlendirme Ölçütü'ne (GEM) göre, 109 ülke arasında 101. sırada, yani sondan sekizinci sıradadır. 2009 yılı İnsani Gelişme Raporu İGE'ye göre, ülkelerin gelişmişlik düzeyleri arasındaki uçurum kabul edilemez durumdadır.

Türkiye Cumhuriyeti, bugün emperyalistlerden aldığı borçlar yüzünden bağımlı hale gelmiştir. Başa geçen her hükümetin ilk yaptığı IMF ve Dünya Bankası'nın kapılarını aşındırarak borç istemek olmaktadır. Ülkemizin emperyalizme bağımlı hale getirilmesinin en önemli aracı kuşkusuz "çözüm" olsun diye alınan borçlardır. Ama borçlar kelimenin tam anlamıyla bir bataklıktır. Alınan her borç bırakın "çözüm" olmayı daha fazla borç almayı, daha fazla bağımlı hale gelmeyi, çabaladıkça da bu bataklığın içine daha fazla batmayı

getirmiştir. Artık doğan her çocuğumuz sırtına yüklenen binlerce dolarlık borçlarla dünyaya gözünü açmaktadır. Yani fatura halkımıza çıkarılmaktadır. Borçlarla ulusal onurumuz ayaklar altına alınmakta, topraklarımızın, maden kaynaklarımızın ve halkımızın emeğinin sömürülmesi perçinleştirilmektedir.

Ülkemiz yönetimleri, uzunca bir süredir “Yeni Dünya”nın gereklerinden zannederek; planlama düşüncesini tamamen bir kenara bırakmışlardır. Stratejik öngörüyle insan kaynakları planlamasını da göz önüne alan ulusal kalkınma modellerinin geliştirilmesinden vazgeçmişlerdir. Ekonomik kalkınmanın, sanayileşme ve yatırım artışlarına dayalı dengeli bir yapının oluşturulması ile sağlanabileceği gerçeğini göz ardı etmişlerdir. Ekonomi politikalarının oluşturulması ve yürütümünü tamamen uluslararası finans kuruluşlarının ellerine bırakmışlardır. Uygulamaların sonucu ortadadır. Türkiye, istenilen ekonomik gelişmişlik düzeyini yakalayamamıştır.

Ülkemizde uygulanan ekonomik programların temel felsefesini dünyadaki gelişmelerden bağımsız olarak değerlendirmek mümkün değildir. Ülkemiz, 1980’li yıllardan itibaren uluslararası sermayenin taleplerine uygun olarak ekonomik ve sosyal politikalar uygulamış, bunun sonucunda sanayi yatırımları azalmış, işsizlik artmış, sık sık yaşanan krizler sonucu yoksullaşma kronik hale gelmiştir. Bu politikalar; teknoloji düzeyini artıracak, AR-GE çalışmalarını hızlandıracak, yeni ürün geliştirmeye yönelik bir araştırma politikası saptayacak verimli, üretken bir yapı kurmayı da engellemiştir. Ülkemizdeki sanayi tesisleri gelişmiş ekonomilerin taşeronu olarak düşük katma değerli ürünlerle ihracata zorlanmıştır. Kendi kaynaklarını yok sayan, kaynaklarını kullanmayan bir ülkenin kalkınması mümkün değildir. Madenler, kalkınmanın temel unsurlarından en önemlisidir. Ülkelerin kalkınmaları ve yaşam seviyelerinin belirleyicisi olarak kabul edilen sanayi, enerji ve tarım sektörlerinin temellerini de madencilik oluşturmaktadır. Son yıllarda uygulanan yanlış ekonomik politikalarla en fazla zarar gören sektörlerin başında madencilik sektörü gelmektedir. Sanayi sektörleri yerine hizmetler sektörünün genişlemesi, sanayi sektörlerine hammadde sağlayan madencilik sektörünü de zor durumda bırakmıştır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, sadece fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır. Bu anlamda, madencilik ve sanayi sektörleri karşılıklı olarak birbirlerini besleyen sektörlerdir. Entegrasyonları sağlandığı ölçüde büyürler. Dolayısıyla, ülke sanayisinin gelişmemesi madencilik sektörünü de olumsuz etkilemekte, bu sektöre yapılabilecek yatırımlar, hızla hizmetler sektörüne kaçmakta ve

madencilik sektörünün ülke ekonomisine katkısı giderek düşmektedir. Sektörün işlevi, ülkeye döviz girdisi sağlamak üzere yurt dışına hammadde ihracı yapma düzeyine indirgenmiştir. 2009 yılında tüm maden ihracatımız 3.2 milyar dolar olmuştur. Sadece ithal kömüre ve demire 3 milyar dolara yakın döviz ödenmesi bu yanlışlığı açıkça ortaya koymaktadır. Ülkemizin geleceği, IMF ve Dünya Bankası politikalarının uygulamalarında değildir. Bunun böyle olmadığı defalarca görülmüştür. Öz kaynaklarımıza dayalı kalkınma modelleri uygulayarak sanayileşmiş refah toplumu yaratmak öncelikli politikamız olmalıdır. Odamız; doğal kaynaklarımızın her türlü talanına, dün olduğu gibi bugün de tüm gücüyle karşı çıkacaktır.

Sektörde yaşanan iş kazaları ne yazık ki artarak sürmektedir. Madencilik sektörü, doğası gereği özellik arz eden ve bu nedenle bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli denetim gerektiren dünyanın en zor ve riskli iş koludur. Maden kazaları incelendiğinde olayın; teknik, sosyal, ekonomik, eğitim, planlama ve denetim sorunları gibi pek çok nedeni olduğu görülmektedir. Odamızın kaza istatistikleri incelendiğinde, özellikle madencilik sektöründe iş kazalarının belirgin bir şekilde artarak devam ettiği görülmektedir. 2008 yılında 43 maden çalışanı iş kazası sonucu yaşamını yitirmişken, 2009 yılında bu sayı 92'ye yükselmiş, 2010 yılının ilk iki ayında ise 21'e ulaşmıştır. Ancak bu sayının daha yüksek olduğu tahmin edilmekte ve hayatını kaybedenler içerisinde maden mühendisi meslektaşlarımız da bulunmaktadır. Bu vesileyle yaşamını kaybeden meslektaşlarımızı ve tüm maden emekçilerini bir kez daha saygıyla anıyoruz. Özellikle yeraltı kömür madenciliği, işçi sayısı başına düşen kaza ve ölüm sıralamasında bütün sektörlerin başında yer almaktadır. Bu nedenle, madencilik sektörü daha yakından izlenmeli, değerlendirilmeli ve kaza önleme çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmelidir. Her zaman dile getirdiğimiz gibi meydana gelen bu "kazalar kader değildir". Bu acı olaylar eğer gerekli önlemler alınmaz ise periyodik olarak devam edecektir. Sistemik yanlışlıklardan kaynaklanan sorunlar görmezden gelinerek ve geçmiş kazalardan ders çıkarılmayarak, kazaların gerçek nedenlerini ortadan kaldıracak somut adımlar atılmadan günü kurtaracak şekilde sorumluluğu sadece maden mühendislerine ve kişilere yükleyerek çözüm aramanın doğru olmadığına inanıyoruz. İstatistiklere göre, tüm sektörlerde yaşanan iş kazalarının % 63'ü 50'den az işçi çalıştırılan işletmelerde meydana gelmektedir. Taşeronlaştırma ve esnek üretim ilişkileri sonucu parçalanmış işyerlerinin denetimlerinin yeterince yapılamaması da kazaları artırmaktadır. 4857 sayılı iş yasası gereği, iş kazalarının çoğunluğunun yaşandığı 50 kişiden az işçi çalıştıran işletmelerde, iş güvenliği mühendisi çalıştırma zorunluluğu bulunmamaktadır. Gündemde olan İş Güvenliği Kanunu tasarısında

işçi sayısına bakılmaksızın riski yüksek tüm sektörlerde iş güvenliği yönetmeliklerinin uygulanması sağlanmalıdır. Aksi halde kazaların pek çoğunun meydana geldiği işyerleri yine kapsam dışı kalacaktır. Kazaların önlenmesi amacıyla Oda yönetimi olarak, yasa değişikliği başta olmak üzere tüm çalışmalarımızı ve yapılması gerekenleri, TBMM Madencilik Araştırma Komisyonu'na, ilgili bakanlıklara, maden mühendisi milletvekillerine ve siyasi partilere aktardığımız konuları sonuçlandırmak için çalışmalarımız sürecektir. Ancak, hükümetin ve ilgili bakanlıkların Odamızın asli görevlerini yerine getirmek için yaptığı çalışmaları engellediğini de buradan belirtmek isterim.

Ülkemizde yaşanan işsizlik sorunu meslektaşlarımız arasında da oldukça yüksektir. Odamıza kayıtlı 11.500 üyenin % 40'ından fazlası işsiz ya da başka bir iş yapmaktadır. Bu oran yeni mezun üyelerimizde daha da yüksektir. Yaşamlarının en güzel yıllarını mühendis olmak için tüketen gençlerimizi işsiz bırakarak geleceklerini karartmak onlara yapılan en büyük haksızlıktır. Ailelerinin sınırlı olanaklarını zorlayarak okuyan ve maden mühendisi olmaya hak kazanan meslektaşlarımıza iş olanağı yaratmak hükümetin asli görevleri arasındadır. Her hafta sadece faize 1 milyar dolar kaynak akıtan siyasi iktidarlar madencilik yatırımlarına yeterince kaynak ayırmayarak bugünkü tablonun sorumlusu olmuşlardır. Bugün "biz herkese iş bulmak zorunda değiliz" gibi bir gerekçenin arkasına sığınmak hükümeti sorumluluktan kurtaramaz. Madencilik sektöründe yapılan özelleştirmeler sonucunda; kamu işletmelerine ve kamu tarafından sağlanan hizmetlere el konulmuş, üretimler düşmüş, istihdamda ciddi daralmalar yaşanmış, sektörün Gayri Safi Milli Hasıla'daki payı (GSMH) azalmıştır. Kamu kuruluşlarımız yatırım yapılarak ve personel istihdamı ile güçlendirilmeli, yeraltı kaynaklarımız kamu yararı doğrultusunda değerlendirilmelidir. Madencilik sektöründe giderek büyüyen işsizlik sorununun çözümü için kamu eliyle acil olarak istihdam yaratma uygulamaları başlatılmalı ve istihdama olumlu katkıları olacak sektörler, projeler desteklenmelidir. Bu yapıların verimli çalışmasını sağlayacak mekanizmalar oluşturulmalıdır. Yeni kamu yatırımlarıyla işsizliğin azaltılmasına yönelik çalışmaların yapılması, bu doğrultuda madenciliğin de desteklenerek sektörün canlandırılması hükümetin önceliği olmalıdır. Tüm maden işletmelerinde maden üretimi, mutlaka yeterli sayıda maden mühendisi nezaretinde yapılmalıdır. İşyerinde her vardiyada daimi olarak maden mühendisi bulundurmayan işletmelere üretim izni verilmemelidir. Teknik nezaretçi ve iş güvenliğinden sorumlu olan mühendis ücretini, denetlemek durumunda olduğu işyeri sahibinden almakta olup bu durum mühendisin işletme ile ilgili kararlarında özgür davranmasını engellemektedir. Bu açıdan, teknik nezaretçinin ve iş güvenliğinden sorumlu mühendisin özgürce karar

verebilmesi ve görevini layığıyla yerine getirebilmesi amacıyla, ücretini oluşturulacak bir fondan alması için gerekli yasal düzenlemeler acilen yapılmalıdır. Her yıl aramıza katılan 1000' in üzerindeki meslektaşımıza iş, aş olanağı sağlamak, onlara insanca yaşayabilecekleri ortamları yaratmak hükümetin Anayasal görevidir. Odamız, bu konuda yetkilileri sürekli olarak uyarmaya devam edecektir. Maden Mühendisleri Odası'nın görevi ve yasal hakkı olan mesleki denetimin engellenerek üye denetimini yeterince yapamaması da sorunların çözümünü zorlaştırmaktadır. Bu çerçevede gereken yasal düzenlemeler zaman geçirilmeden yapılmalıdır. Planlama ve ihtiyaç durumu gözetilmeden açılan Maden Mühendisliği Bölümleri çok fazla mezun vermektedir. En verimli yıllarını ve ailelerinin kısıtlı kaynaklarını maden mühendisi olmak için harcayan insanların mezuniyet sonrası karşılaştıkları tablo, gerçekten son derece düşündürücü ve üzücüdür. Yeni bölümlerin açılması engellenmeli, ikinci eğitim yapan bölümler kapatılmalıdır. Öğrenci arkadaşlarımızın staj, harç, yurt vb. sorunları çözümlenmelidir. Staj kanunu acilen çıkarılmalıdır.

Enerji kaynakları üzerinde mutlak denetim kurmak isteyen "emperyal güçler", eylemlerini, yürürlükteki tüm uluslararası hukuk kurallarına rağmen gerçekleştirmektedir. Sanayinin temel girdisi olması bakımından elektrik enerjisinin, ulusların kalkınmalarında ve refaha ulaşmalarında büyük önem taşıdığı, herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. 2009 yılında, elektrik üretimimizin % 50'ye yakını ithal doğalgazdan, sadece % 17'si yerli kömürlerden üretilmiştir. İhtiyacımız olan enerjinin, yerli kaynaklarımızdan karşılanması öncelikli hedef olmalıdır. Sanayinin ihtiyacı olan ucuz enerji üretiminin sağlanması ve bu enerjinin sürekli ve güvenilir olması bakımından yerli kaynaklarımızın kullanılması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Yeraltı kaynaklarımızın üretilmesinde kamu yararı ve çevre duyarlılığı ön planda olmalıdır.

Dünya Bankası ve IMF politikalarının koşulsuz uygulayıcısı AKP iktidarı, kamu kurumları ve kuruluşlarında kadrolaşma çalışmalarını pervasızca sürdürmektedir. Halkın alın teri ile kurulan ve ülkemizin kalkınmasında önemli işlevler gören kamu kuruluşlarımızda özellikle son dönemde yönetici kademelerine yapılan atamalarda; bilgi, beceri ve liyakat aranmasından vazgeçilmiştir. Artık, atamalarda geçerli olan ölçüt, sadece "cemaatten olmak, kendileri gibi düşünmek ya da kendilerinden olmak"tır. Bu şekilde, yetersiz kişilerin uzmanlık gerektiren makamlara getirilmesinin önü açılmış, kurumlardaki yozlaşma hızlandırılmıştır. Her dönemde belirli ölçülerde yaşanan kadrolaşma, son dönemde "kuşatma" şekline dönüşmüş ve tüm işyerlerinde iş barışını tehdit eder hale gelmiştir. Pek çok kurumda kirlilik, yozlaşma ve yolsuzluk had safhaya ulaşmıştır. Zaten herkeste olması gereken dürüstlük artık fazilet

sayılmaya başlanmıştır. Rüşvet, menfaat temin etme ve görevi kötüye kullanma artık kanıksanmış, etik değerler ayaklar altına alınmıştır.

Bugünlerde toplumun gündemini meşgul eden sıcak gelişmeler, egemen güçler arasındaki iktidar kavgasının dışa yansımalarıdır. AKP iktidarı kendi statükosunu yaratmak ve güçlendirmek için belli argümanları da kullanarak “demokrasi” mücadelesi verdiğini söylemektedir. Ancak AKP'nin dayandığı sınıfsal konum ve destek aldığı güçler incelendiğinde bu söylemin doğru olmadığı ve iktidarını güçlendirmek için uğraş verdiğini görülmelidir. Emek ve demokrasi güçlerine karşı sindirme ve şiddet kullanmaktan başka bir şey düşünemeyen bu yapıların demokrasi mücadelesi verdiğini düşünmek siyasi saflıktan başka bir şey değildir. Bu yanılgıya düşmeyeceğimizi herkes bilmelidir. Tekel işçilerinin insani taleplerine sırt çeviren ve kazanılmış haklarını gasp eden bu zihniyetin demokrasi ve emek sözlerini ağızlarına almaması gerekmektedir. Üniversitelerde dinci kadrolaşmalarla gelecek kuşakların beyinlerini esir alma çalışmaları bu ülkeye yapılacak en büyük kötülük olacaktır. Bilimin ve üniversitelerin insanlık tarihi boyunca yüklendiği esas görevin, inanç sistemlerinin dogmalarına karşı çıkmak, doğaya ve toplumsal yaşama ait tüm süreçlerin nasıl gerçekleştiğini bilimsel temelde ve akıl süzgecinden geçirip incelemek ve sorgulamak olduğu bilinmektedir. Eğitim, öğretimle ilgili sorunları çözmek ve üniversiteleri bir bilim ve teknoloji üretme merkezleri yapmak yerine, buraları "büyük bir camii" olarak düşünen karanlık düşünceleri kabul etmek mümkün değildir. Yapılması gereken; emek ve demokrasi güçlerinin birlikteliğiyle bağımsız, özgür, laik, kardeşçe yaşanan, gerçek demokrasinin yaşandığı bir sosyal hukuk devletinin yaratılması olmalıdır.

Ülkemizin en önemli sorunlarının başında “Kürt Sorunu” gelmektedir. Demokrasi ve eşitlik ilkesi ile çözülmesi gereken bu sorun otuz yılı aşkın bir süredir devam eden savaş ortamında çözümsüzlüğe terk edilmiştir. Bu tür köklü sorunlar, iç dinamiklerle çözülemediği her durumda emperyalistlerin müdahalesiyle karşılaşılmakta, sorun emperyalist tarafların çıkarlarına göre yönlendirilmeye ve sonuçlandırılmaya çalışılmaktadır. Yıllarca savaş ve kan seçeneği dışında hiçbir demokratik açılıma en ufak bir sempati göstermeyen Devlet, son dönemde “Kürt Açılımı”nı gündemine almıştır. Bu açılımın, Ortadoğu ve Kafkaslardaki enerji kaynakları ve Ortadoğu’da ABD egemenliğinin tesis edilmesi ile yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu anlamda “açılım” ile getirilmek istenen “çözüm” istendik bir çözüm olmayacaktır. Ancak yıllardır kan ve gözyaşından başka bir sonuç getirmeyen, ırkçı ve gericiliğin beslenmesinde ideolojik bir araç olarak kullanılan bu sorunun bir biçimde çözülmesi, yaşadığımız demokrasi sorununun çözülmesi konusunda ön açıcı olabilecektir.

Gerçek çözüm; yaşama hakkı, çalışma hakkı, etnik ve kültürel kimlikler gibi evrensel olarak kabul edilen hakların tüm yurttaşlarımızın için tanındığı, eşitlikçi ve özgürlükçü bir siyasal sistemin kurulmasından geçmektedir.

Bağımsız, demokratik ve sosyal hukuk devletinin gerçekleşmesi için, kendi halkını potansiyel suçlu sayan 82 Anayasası yürürlükten kaldırılmalı; demokratik katılımı, çağdaş, çoğulcu, laik, emekçi halkın çıkarlarını gözeten, hak ve özgürlükler temelinde yeni bir Anayasa hazırlanmalıdır. Her alanda tam bağımsızlık esas alınmalı ve uluslararası tahkim reddedilmelidir. Buna bağlı olarak, yasalardaki anti demokratik hükümler ayıklanmalıdır.

Odamız; yönetim ve organlarında görev alan ilerici, demokrat, çağdaş meslektaşlarımızla bilim ve aklın öncülüğünde halkın yanında, ülke kalkınmasında, mesleğin gelişmesinde başarı ve gayretler göstererek bugünlere gelmiş bulunmaktadır. Bu çalışmalarını daha ileriye taşımak, geliştirmek ve örgüt yapımızı güçlendirmek görevimiz olacaktır. Bunu gerçekleştirmek için yurdun en ücra köşelerinde mesleğini icra eden meslektaşlarımıza ulaşarak, örgütsel yapımızı daha da güçlendirmek ülkemizin içinde bulunduğu zor koşulların aşılmasının ön şartıdır.

Geçmiş dönemlerde olduğu gibi önümüzdeki dönemde de; maden mühendislerinin hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek, mesleki, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamak, mesleklerini toplum yararına kullanmalarına yönelik mekanizmaları yaratmak, madencilik politikalarının halkın yararına düzenlenmesi ve uygulanması için öneriler geliştirmek, bunların uygulanmasına yönelik çalışmalar yapmak ve uygulamaları denetlemek, bağımsız ve demokratik bir Türkiye'nin yaratılması yönünde çaba harcamak en temel çalışma alanlarımız arasında yer alacaktır. Bu çalışmalarda, örgütlüğümüzü güçlendirerek üyelerimizden alacağımız güçle diğer demokratik kitle örgütleriyle işbirliği içinde ülkemizin ve mesleğimizin sorunlarının çözümüne daha fazla müdahil olmayı bir görev kabul ediyoruz.

Sözlerime son verirken Bağımsızlık, Demokrasi, Emek ve Özgürlük mücadelesine katkı koyanları buradan bir kez daha saygıyla anıyorum. Hepinizi dostça duygularla selamlıyorum.

Mehmet TORUN